

TÜRKİYE'DE VE DÜNYADA KADIN ARAŞTIRMALARI

RESEARCH ON WOMAN IN TURKEY AND THE
WORLD

Editor: Prof. Dr. Gülseren AĞRIDAĞ

Bu kitap Ç.Ü. BAP SBT-2015-3873 nolu proje kapsamında basılmıştır.

This book is published thanks to the support of the Çukurova University's Scientific Research Project (CU BAP) under the contract SBT-2015-3873

ADANA – 2015

© Her hakkı saklıdır. Bu kitapta yer alan makalelerin tamamıyla ve/veya bir kısmının kullanılması ancak kaynak gösterilmek kaydıyla kabul edilebilir. Bu kitabın yayım ve tekrar basımı ve çoğaltılma hakkı Çukurova Üniversitesi (Ç.Ü.) Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (KADAUM) Müdürlüğüne aittir. Bu kitabın hiçbir şekilde tekrar basımı, fotokopi, teksir veya diğer türlü çoğaltılması, paylaşılması Ç.Ü.KADAUM izni olmaksızın mümkün değildir. İnternet ortamında herhangi bir formatta, şekilde belli bir kişi ve/veya gruba ve/veya herkese açık olan sanal ortamlarda sadece ‘Kitap kapak tasarımı’ ve ‘Editör’ün Önsözü’ paylaşılabilir; bunun dışında kitaba ilişkin herhangi bir kısım,bölüm veya bütünüün paylaşılması kabul edilemez.

© All rights reserved. With all of the articles in this book place and / or the use of a part it can only be accepted on the condition that the source indicated. The publication and re-publication and reproduction rights of this book Cukurova University (CU) Women's Problems Application Research Center (KADAUM) belongs to the Directorate. Reprint of this book in any way, copy, duplication or other kinds of reproduction, it is not possible without the permission Ç.Ü. KADAUM . On the internet in any format, so a certain person and / or group and / or virtual environments open to everyone and just ‘book’s cover design’ and can be shared ‘Editor's Preface’; any part other than that relating to the book, chapter, or unacceptable to share the whole.

Editör : Prof.Dr. Gülseren AĞRIDAĞ
Yardımcı Editörler : Doç. Dr. Filiz YURTAL
Doç. Dr. Elife Hatun KILIÇBEYLİ
Katkıda Bulunanlar: Doç. Dr.Müge KANTAR DAVRAN
Doç. Dr. Nüket ELPEZE ERGEÇ
Yrd. Doç. Dr. Metehan ÇELİK
Öğr. Gör. Münire ZEREN AKGÜL
Öğr. Gör. Yasemen ÖZFINDIK KOTİK
Elif TELSİZ

ISBN: 978-975-487-207-1

Çukurova Üniversitesi Basımevi: Adana , Türkiye - 2015.
Çukurova University Publishing House. Adana, Turkey -2015

İçindekiler	III
Rektör	XII
Rektör Yardımcısı	XIV
Kadaım Müdürü	XVI
Kapanış Bildirgesi	XVIII
Cumhuriyet Dönemi Modern Türk Kadını: Keriman Halis Ece Örneği <i>Republican Period of Modern Turkish Women: as a Case of Keriman Halis Ece</i> Ahmet ÇELİK	1
Türk Kamu Yönetiminde Personel ve Yönetici Olarak “Kadının Varlığı”: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Örneği <i>‘Women’s Property’ in Turkish Public Administration as Staff and as Administrator: The Case of the Ministry of Family and Social Policies</i> Ahmet TUNÇ, Yurdanur URAL USLAN, Ali Fuat GÖKÇE	7
2000 Sonrası Türkiye Sinemasında Kadınlararası Arkadaşlık ve Dayanışma: “Kurtuluş Son Durak”ta İnen Erkekler <i>Post-2000 Friendship and Solidarity among Women in Turkey's Cinema Sector: The Men get off the Bus in Film Named by "Kurtuluş Son Durak"</i> Aşlıhan DOĞAN TOPÇU	15
Kadın Girişimcilerin İş Tatminine Yönelik Ampirik Bir Çalışma: Mersin ve Konya Karşılaştırması <i>An Empirical Study of Job Satisfaction among Female Entrepreneurs: Comparison of Mersin and Konya</i> Aşlıhan YALDIZ, Ali Şükrü ÇETİNKAYA	23
Türk-Osmanlı Tarihinde İlk Kadın Sultan “RAZİYE HATUN” ‘RAZİYE HATUN’, The First Woman ‘Sultan’ in The Turco-Ottoman History Aynur DURMUŞ	28
Magazin Haberlerinde Toplumsal Cinsiyet Temsili: Alem, HaftaSonu ve Şamdan Plus Dergilerinin Anlambilimsel Analizi <i>Gender Mainstreaming Representation in Tabloid News: The Semantic Analysis of Alem, HaftaSonu and Şamdan Plus Magazines</i> Ayşe ÇATALCALI	35
Cinsiyete Dayalı Zeka Düzeyi Algı Çalışmalarının Değerlendirilmesi <i>Gender-Based Intelligence Level of Perception Study Evaluation</i> Ayten İFLAZOĞLU SABAN	42
Toplumsal Cinsiyet Rollerini Bağlamında Cinsiyete Dayalı İşbölümü ve Çalışan Kadın* <i>Division of Labor and Working Woman in the Context of Social Gender Roles</i> Bahar ARABACI	50
İŞKUR Mesleki Eğitim Kurslarını Bitiren Kadınların İstihdam Durumları <i>Employment Potential of the Women Who Completed the Vocational Training Courses By İşkur</i> Bahar TANER, Zeynep GÖKALP	55

Ataerkil Sistemin Yapısökümü Olarak Meltem Arıkan'ın “ <i>Yeter Tenimi Acıtmayın</i> ” Başlıklı Romanı <i>Deconstructionist Reading of Meltem Arıkan's “Stop! Don't Hurt my Body Anymore”</i> Bekir ZENGİN	63
Türkiye’de Kadın Eğitimi ve İstihdamı <i>Women's Education and Employment in Turkey</i> Birsel AYBEK, Tuğçe KARATAŞ	69
Kadın Cinayetlerini Yazılı Basın Nasıl Görüyor? Üç Gazete (Evrensel, Milliyet ve Yeni Şafak) Örneği <i>How is the Printed Press Viewing to Women's Murders? Three Newspaper Case (</i> <i>Evrensel, Milliyet ve Yeni Şafak)</i> Canani KAYGUSUZ, Erkan ALKAN, Merve ÖKTEN	76
Seramik Sanatçısı Hamiye Çolakoğlu ve Sanatı Üzerine <i>Ceramic Artist Hamiye Çolakoğlu and About Her Art</i> Candan D. TERWIEL, Burcu Ö. KARABEY	83
Akademilerde Kadın Sayısındaki Artış Bir Başarı mı, Eşitsizliğin Görünmeyen Yüzü mü? <i>Is the Increase in the Number of Women in Academia a Success or a Hidden</i> <i>Face of Inequality?</i> Ceren İrem KAYA	90
26 Kalkınma Ajansı'nın Bölge Planlarında (2014-2023) Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Ele Alınışı <i>The 'Gender Equality's Dealing on the Regional Programmes of 26 Development Agencies</i> <i>in Turkey</i> Cihan ARDİLİ	98
Türkiye’de Feminist İdeolojinin Gelişmemesinin Nedenleri <i>The Obstacles of Development of Feminist Ideology in Turkey</i> Defne ERZENE BÜRGİN	105
Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Kavramının Sağlık Üzerine Etkilerine İlişkin Görüşleri <i>Views of Students in Faculty of Health Sciences About the Effects of Gender on Health</i> Demet AKARÇAY, Arzu KOÇAK UYAROĞLU, Doğa BAŞER	112
Televizyon Reklamlarında Kadın İmgesi Kullanımı <i>Women Image in Television Commercials</i> Eda SEZERER ALBAYRAK	117
Siyasal Dönüşüm Olarak ‘Devrim’de, ‘Kadın ve Emek Özgürlüğü’: Sosyalizm ve Neo- Liberalizm Yaklaşımlarda İncelenmesi <i>Revolution” as Political Transformation , ‘Freedom for Women and Labour’: A Socialist</i> <i>and Neo- Liberalist Analysis</i> Elife Hatun KILIÇBEYLİ	124
Moda Fotoğrafçılığında Kadının Metalaşması Ve Kadın Kimliğinin Oluşmasına Etkisi <i>Fashion Photography and The Impact of the Commodification of Women Formed the</i> <i>Women's Identity</i> Emine Funda SEÇAL	130

Adana İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğünde Kadın İstihdamı <i>Adana Province of Food, Agriculture and Livestock Directorate of Women's Employment</i> Emine URUK, Fatma YENİLMEZ	138
Kırsal Kesimdeki Kadının Sorunları ve Çözüm Önerileri <i>Women's Problems and Solutions in the Rural Area</i> Emine YILMAZ, Gülen ÖZDEMİR, Funda ER ÜLKER	144
Bir Sosyal Medya Aracı Olarak Televizyonda Kadınların Temsil Biçimleri <i>Representation of women on Television as a Social Media Tool Formats</i> Esin ÇINAR	150
<i>Dede Korkut Kitabı'na Feminist Edebiyat Eleştirisi Bağlamında Bir Bakış Denemesi</i> <i>Trial of a View on Book of Dede Korkut in Context of Feminist Literary Criticism</i> Esra KAVASOĞLU PARLAK	157
From Aesthetic to New Commentaries: Meaning of The Female Body That Transforms in Sculpture <i>Estetik'ten Yeni Anlatımlara: Heykelde Kadın Bedeninin Dönüşen Anlamı</i> Esra SAĞLIK	164
Panoptikonu Feminist Bakış Açısıyla Okumak <i>Read 'the Panopticon' with the Feminist Perspective</i> Ezgi KARMAZ	171
Toplumsal Ekoloji ve Ekofeminizm Ekseninde Kadın-Doğa İlişkisi <i>Woman and Nature Relationship with the Axis of Social Ecology and Ecofeminism</i> Fatih BALKAYA	175
Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurum Raporu ve İş'te Eşitlik Platformu Analizleri, Türkiye İçin Değerlendirmeler <i>Global Gender Gap Report and Equality at Work Platform Analyses, Assessments for Turkey</i> Fatih Feramuz YILDIZ	181
Alatlı'nın <i>Schrödinger'in Kedisi</i> 'nde Kadın İmgeleri <i>Images of Women in Alatlı's Schrödinger's Cat</i> Fatma KALPAKLI	189
Çalışan Annelerde Stres Üzerine Bir Alan Araştırması <i>A Field Study on Working Mothers' Stress</i> Fatma KIRMAN	194
Çocuğu Okul Öncesine Devam Eden Kadınların Anneliğe İlişkin Algılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi <i>Examining The Perceptions of Motherhood of Women Who Have Children in Pre-School Education in Terms Of Some Variables</i> Fatoş BULUT ATEŞ, İsmail SANBERK	200
Reklamda Kadın Olgusu ve Biscolata Reklam İletisi Örneği <i>Case of Women in Advertising and the Case Study: Biscolata Adv.</i> Ferrah Nur DÜNDAR	205

İnsan Hakları Bağlamında Devletlerin Hukuksal Sorumlulukları <i>The Judicial Responsibilities of The State in The Context of Human Rights</i> Fethi KILIÇ, Ümmügülüm KILIÇ	210
Evdeki Görev ve Sorumlulukların Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi: Çocukların Görüşleri <i>Evaluation of Household Labors According to Gender: Children's Views</i> Filiz YURTAL, M.Sencer BULUT	215
Kadının Ekonomiye Kazandırılmasında Kadın Kooperatiflerinin Katkısı <i>The Help of Women Cooperatives for Bringing Women to Economy</i> Gülen ÖZDEMİR, Emine YILMAZ, Funda Er ÜLKER	222
Kadın Girişimciliği Ve İşgücü Piyasaları Açısından Perspektifi <i>Woman Entrepreneurship and its Perspective in Terms of Labor Markets</i> Gülşen SARI GERŞİL, Yusuf ZEYTUN	228
Bilgisayar Kullanımı ve Programlama Öğretiminde Cinsiyet Farklılıkları <i>Gender Differences on Computer Usage and Learning of Computer Programming</i> Habibe ALDAĞ, Mehmet TEKDAL	236
#Yerimişgaletme Kampanyası Örneğinde Cinsiyet Ve Mekân İlişkisinin Biyopolitik Yeniden Üretimi <i>The Reproduction of Gender-Space Relationship in The Case of #Yerimişgaletme Campaign</i> Halil ÇAKIR	244
Özverili Çalışma ve Kadında Meslek Aşkı <i>Selfless Labour and Women in the Love of Profession</i> Halil ERDEMİR, Gözde AŞKINER	251
Kadın Pantolon Giyimine Cinsiyet Faktörünün Etkisi <i>Women's Wear Pants Effect of Gender Factor</i> Halime YÜCEER ARSLAN, Gülşah POLAT	257
Türkiye'de Kadın Medya ve İletişim <i>Woman Media and Communications in Türkiye</i> Hatice Palaz ERDEMİR, Tansu ÖZBAYSAL.	262
Augustus Dönemi Roma Hukukunun Konusu Olarak Kadın <i>Women as a Subject of Roman Law in Augustan Period</i> Hatice Palaz ERDEMİR, Nurcan BARMAN	268
Anayasa Mahkemesinin ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Kararları Işığında Türk Hukukunda Kadının Soyadı <i>Surname of the Woman in Turkish Law with reference to the Decisions of the Constitutional Court and the European Court of Human Rights</i> Hatice Tolunay OZANEMRE YAYLA	276
Toplumsal Cinsiyet ve Kültürlerarası İletişim <i>Gender and Intercultural Communication</i> İlker ÖZDEMİR	282
Modern Toplumun Eşitlik İdeali Karşısında Kadın <i>Women Against the Equality Ideal of Modern Society</i>	289

Kamuran ELBEYOĞLU

- Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Din ve Kadın: Eşitlikçi ve Adaletçi Bakışlar
Religion and Woman in the Context of Gender: Equitable and Egalitarian Perspectives
M. Ali KIRMAN, Harun TUNÇ 296
- Gökçeada Kadın Girişimci Elektronik Ticaret Projesi
Gökçeada Women Entrepreneurs Electronic Commerce Project
Mehmet ÇAVUŞOĞLU 304
- Çukurova Bölgesi Tavukçuluk İşletmesinde Bulunan Kadınların Refah Düzeyleri
Women's Welfare Levels in Poultry Business at Çukurova Region
Melis ÇELİK, Figen YILDIZ, Ayşen BULANCAK 313
- Türkiye Ekonomisinde Kadın Girişimciliğinin Yeri Ve Etkisi
Place of The Woman Entrepreneurship in Turkey's Economy
Meltem KESKİN KÖYLÜ 318
- Formasyon Grubu Öğretmen Adaylarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları
Formation Group Teacher Candidates' Attitudes towards Gender Roles
Metehan ÇELİK¹, Filiz YURTAL 323
- Kadın ve Delilik: Charlotte Perkins Gilman'ın "Sarı Duvar Kâğıdı" Başlıklı Öyküsü
Woman and Madness: Charlotte Perkins Gilman's Short Story, "The Yellow Wallpaper"
Mevlûde ZENGİN 329
- Liberal Feminizm ve Türkiye'de Kadın Hareketi
Liberal Feminism and Woman's Liberation Movement in Turkey
Mustafa Can GÜRİPEK 337
- Çukurova'lı iki Kadın: Puduhepa ve Hasibe Ramazanoğlu
Two women from Çukurova: Puduhepa ve Hasibe Ramazanoğlu
Muzaffer SÜMBÜL 341
- Yerel Yönetimlerin Kalkınmaya Katkısı ve Toplumsal Cinsiyet: Adana-SEYMER Örneği
Local Administration's Contribution to Development and Gender: Examples of Adana-SEYMER
Müge K. DAVRAN, Aykut GÜL, Fazilet BADAN 346
- Tarımsal Pazarlama Sürecinde Kadın: Kadirli İlçesi Turp İşletmeleri Örneği
Women in Agricultural Marketing Processes: an Example of Kadirli Red Radish Enterprises
Müge K. DAVRAN, Faruk EMEKSİZ, Emine K. DUVAN 353
- Kırsal Kesimde Aile İçi Şiddet
Domestic Violence in Rural Place
Müge K. DAVRAN, Püren VEZİROĞLU, Ayşe Öyküm BİBERLİ, Tuğba OĞUZ, Neşe MENDERES 361
- Kırsal Kesimde Toplumsal Değişmenin Toplumsal Cinsiyet Açısından İncelenmesi
An Investigation of Societal Change from the Gender Point of View in Rural Place
Müge Kantar DAVRAN, Burhan ÖZALP, Zübeyde EKMEKÇİ 368

Kadına Yönelik Şiddetin Görünmeyen Yüzünün Türk Sinemasındaki Tasviri: Vesikalı Yarım <i>Vesikalı Yarım: Representation in Turkish Cinema of Invisible Face of Violence Against Women</i> Neriman AÇIKALIN, Burak ŞAHİN	375
Kamu Spotu Örneğinde Medyada Kadına Şiddetin Alınlanması <i>Reception of Violence against Woman on the Sample of Public Service Announcements</i> Nüket E. ERGEÇ, İbrahim ZATERİ	381
İşletmelerde Performans Yönetiminde Kadınların Öncelikli Kriterleri <i>Women's Prioritized Criteria of Performance Management in Companies</i> Oya H. YÜREGİR, Filiz AFACAN	388
Devlet Lütfü Değil, Kurumsal Ataerki: Bakım Politikalarında Muhafazakâr Cinsiyetçi Devletin İzini Sürmek <i>It's not a Grace of the State, Contrary Institutional Patriarchy: Tracing the Conservative and Sexist State in the Care Policies</i> Özge Sanem ÖZATEŞ GELMEZ	395
Kadına Karşı Dijital Şiddet <i>Digital Violence Against Women</i> Özge Tuçe GÖKALP	400
Cumhuriyet Dönemi İlk Yıllarında Türk Kadınının Değişen Sosyal Konumu ve Modaya Yön Veren Etmenler <i>Turkish Women's Changing Social Position and Factors Driving the Fashion in Early Republican Era</i> Özlem USLU	407
Alman Sinemasında Türk Kadın Karakterlerinin Temsil Biçimleri <i>Representation of Turkish Female Characters in German Cinema</i> Pınar ÖZGÖKBEL BİLİS, Seda SÜNBÜL OLGUNDENİZ	414
Kadına Yönelik Şiddetin Kadınlara Verilen Sosyal Haklarla İlişkisi <i>Given the Violence Against Women Women Relationship with Social Rights</i> Rabia SOHBET, Firdevs GÜR	422
Genç Kızların Meme Kanserine Bakışı <i>Overview of The Breast Cancer Genes Girl</i> Rabia SOHBET, Firdevs GÜR	429
Evli Bireylerin Kadın Olgusuna İlişkin Algılarının Belirlenmesi <i>Determination of Married Individuals' Perception on Female Phenomenon</i> Recep ÖZKAN	436
Rusya Federasyonu'nda Çarlık Döneminden Günümüze Kadın İşgücü İstihdamı Ve Ekonomiye Katkısı <i>Employment of Women's Labour From Tsarst Times to Present and Its Economic Contributions in Russian Federation</i> Remzi BULUT	446

1978-2013 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırmaları Sonuçlarına Göre Doğurganlık Eğilimlerinin Değişimi <i>Change in Fertility Trends According to Turkey Demographic and Health Survey Results by 1978-2013</i> Sare MIHÇIÖKUR, Cihangir ÖZCAN, Ü.Nihal BİLGİLİ AYKUT	453
Televizyon Reklamlarında Çocuk Olmak; Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Çocuk Üzerinden Yeniden Kurgulanması <i>Being a Child in Television Advertisement; Reconstruction of Gender Roles Through Children</i> Seda SÜNBUÖL OLGUNDENİZ, Pınar ÖZGÖKBEL BİLİS	458
Van İlinde Kadınların Aktif İşgücüne Katılımını Etkileyen Faktörler <i>The Factors that Affect Women's Participation in Active Work Force in Van City</i> Sema SANCAK	466
Adana İli Kırsalındaki Kadın Yetiştiricilerin Sürdürülebilir Hayvancılık Faaliyetlerindeki Rolü <i>The Role and Contribution of Rural Woman of Adana district to Livestock Activities and Impact on Livestock Sustainability</i> Serap GÖNCÜ, Nazan KOLUMAN, Ercan MEVLİYAOĞULLARI, Derya ÖNDER	472
Ergenlik Döneminde Cinsiyet Rolü Yüklemeğinde Ebeveyn Tutumları Ve Yansımalar <i>Parental Attitudes in Attributing A Gender Role in Adolescence and Reflections</i> Seydi AKTUĞ, Mehmet YAPICI	477
Toplumsal Cinsiyet Açısından Kadın ve Kentli Hakları <i>Women and Citizen Rights in Terms of Gender</i> Şafak KAYPAK	482
Türkiye'de Kadınların İş Yaşamındaki Durumunun Analizi <i>Analysis of Women's Situation in Working Life in Turkey</i> Şenol YAPRAK	490
Yerel Alandaki Kadın Haklarının Savunulmasında Medyanın Rolü Ve Aracılık İşlevi <i>The Role of Media in Defense of Women's Rights in The Local Area And its Function as a Mediator</i> Tuğba AKSAKAL, Suat GEZGİN	496
Kırgızistan Siyasi Tarihinde Kadın'ın Yeri <i>Women's Role in the Political History of Kyrgyzstan</i> Upagul RAKHMANOVA ¹ , Elife Hatun KILIÇBEYLİ ²	501
Käthe Kollwitz ve Marcel Duchamp'da Kadın İmgesi <i>Käthe Kollwitz and Marcel Duchamp's Female Image</i> Ü.İlgaz (ÖZGEN) TOPCUOĞLU	507
Öjeni Teorisinin Modern Versiyonuna Kadının Alet Edilmesi: TCK 99/2 <i>Using Women as a Tool for Eugenics: TCL 99/2</i> Ümmügölsüm KILIÇ, Fethi KILIÇ	513
Küçük Kalplerin, Büyük Yükleri: Çocukluktan Kadınlığa <i>The Great Burdens of Little Hearts: From Childhood to Womanhood</i> Veda Bilican GÖKKAYA	518

Kadın Yönetmen, Eril Bakış, <i>The Babadook</i> 'da Bastırılanın Dönüşü <i>Woman Director, Masculine Gaze, Return of the Repressed in the Babadook</i> Y.Gürhan TOPÇU	524
Kadınların Yerel Yönetimlerde Temsili: Kilis İli Örneği <i>Representation of Women in Local Governments: The Case of Kilis</i> Yurdanur URAL USLAN, Ahmet TUNÇ	529
1980-2000 Dönemi Türk Romanında Kadının Özgürleşme Çabaları <i>The Women's Liberation Efforts in Turkish Novel (1980-2000 Period)</i> Zeliha ÖZTÜRK	536
Kadınlar ve Taşlar: Recm Edilen Küçük Kadınlar <i>Women and Stones: Little Women Who Are Stoned to Death</i> Zozan ÇETİN	544
Gazetecilik Mesleğine Kadınların Bakışı <i>Womens' View On The Journalistic Profession</i> Zülfiye ACAR, Aynur SARISAKALOĞLU	550
Mimari Eserlerde Figür Olarak "Kadın'ın Yeri ve Anlamı" -19. yy Pera Örneği <i>The Representation of the Woman as a Figure in the Architectural Pieces: The Case of the 19th Century Pera</i> A. Güven ŞENER, Şirin BAYRAM	555

TÜRKİYE'DE VE DÜNYADA KADIN ARAŞTIRMALARI

RESEARCH ON WOMAN IN TURKEY AND THE WORLD

Editor: Prof. Dr. Gülseren AĞRIDAĞ

ADANA - 2015

RECTOR’S FOREWORD

The increasing importance of women’s rights as part of international human rights and the increasing importance of education, as well as all the social, economic, political, societal and legal changes that our country has experienced in the phase of adapting the changing century have made it clear that women’s place and importance in the general societal and social transformation should be reconsidered.

With this understanding, together with the cooperation of Siegen, Hannover and Heidelberg Universities of Germany that are members of European Women’s Studies Association (18 European Universities’ Common Research Association) and TUDEV German NGO, Women’s Issues Research and Application Center (KADAUM) affiliated to Çukurova University Rectorship held “The 1st International Çukurova Women’s Studies Congress” between April 9-11, 2015.

The purpose of this book is to bring different academic disciplines together in order to discuss the scientific studies regarding women’s studies and the developments effected by existing laws. It also aims to help the legal situation to be understood and to provide solutions for the similar situations happening in the international arena. In this way, this congress taking all the national and international developments about “women’s studies” into account makes both theoretical and practical contributions.

Another purpose of this congress is to provide a regular information flow between the Women’s Studies Centers in our country’s universities; to gather all the academics interested in women’s issues and researching about this issue; to provide a platform for sharing ideas and to establish a new international web of information.

This congress has supported the international academic partnerships of our region and our country; it has also made positive contributions to the development of studies on women’s status and rights. In terms of our institutional development and management principles I support all the scientific activities and the international cooperation and I hope that these interdisciplinary studies will continue.

I would like to thank each and every person and group contributing to this academic book with their scientific articles and I hope that there will more scientific events like this in the future.

Prof.Dr.Mustafa KİBAR
Rector, Cukurova University

REKTÖR'ÜN ÖNSÖZÜ

Uluslararası insan hakları kapsamında kadın hakları ve eğitimin artan önemi, ülkemizin değişen yüzyıla uyumunda meydana gelen sosyal, ekonomik, siyasi, hukuki ve toplumsal değişiklikler, Türkiye’de genel toplumsal ve sosyal değişim içinde kadının yerinin ve öneminin yeniden değerlendirilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Bu anlayışla, Çukurova Üniversitesi Rektörlüğü bünyesinde yer alan Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (KADAUM) tarafından Avrupa Kadın Çalışmaları Ağı (18 Avrupa Üniversitesi Ortak Çalışma Ağı) üyesi olan Almanya’nın Siegen, Hannover ve Heidelberg Üniversitelerinin ve TUDEV Alman STK’nın ortak katılımları ile 9-11 Nisan 2015 tarihinde “**I. Uluslararası Çukurova Kadın Çalışmaları Kongresi**” düzenlenmiştir.

Bu akademik yayının amacı, farklı disiplinleri bir araya getirerek ‘kadın çalışmaları’ alanındaki bilimsel çalışmaların ortaya koyduğu ve mevcut hukuki koşullarda meydana gelen gelişmeleri tartışmak, yasal durumun anlaşılması, uluslararası ortamlarda benzeri durumların analizi ve çözüm süreçlerine ilişkin önerileri üretmektir. Böylece ‘kadın çalışmaları’ konusunda ulusal ve uluslararası gelişmeleri de dikkate alarak teorik ve pratik çalışmalara katkı sağlayabilmektir.

Kongrenin bir diğer amacı ise ülkemizde üniversitelerde kurulmuş olan Kadın Çalışmaları Merkezleri arasında düzenli bilgi akışını sağlamak; ülkemizde bu konuda ilgi duyan ve çalışan akademisyenleri ülke dışından gelecek olan akademisyenlerle görüştürmek, fikir alışverişi sağlamak ve yeni uluslararası ‘bilgi ağı’ kurabilmektir.

Bu kongrenin gerçekleşmesi, bölgemizin ve ülkemizin uluslararası akademik ve çalışma ortaklıklarını desteklemiş; kadının statüsü ve hakları bağlamında alan çalışmalarının gelişimine olumlu katkılar sağlamıştır.

Kurumsal gelişim ve yönetim anlayışımız bakımından bilimsel temelli Ulusal ve Uluslararası işbirliğini destekleyerek üniversitemizin disiplinlerarası çalışmalarının devamını dilerim. Kongreye ve bu kitaba bilimsel çalışmasıyla katkı sunan tüm kişi ve taraflara teşekkür eder, bu bilimsel etkinliklerin artarak devamını temenni ederim.

Prof.Dr.Mustafa KİBAR
Çukurova Üniversitesi Rektörü

In the Beginning...

Dear Academicians, Dear Contributors,

The headlines of the 1st International Çukurova Women's Studies Congress held by Çukurova University Women's Issues Research and Application Center.Congress Program, research on women's education in Turkey and in the world, women's place in the society, their responsibilities and problems lead to a variety of subjects to be considered.

After Union of Education Law (Tevhid-i Tedrisat Kanunu) was accepted in 1924 male and female students were included in the same education system and in 1926 the year which Civil Law was accepted, Turkish women obtained several rights and got their freedom. In time some changes were made in Civil Law to meet the needs and demands of women and new regulations were made to provide equality. Turkish women were granted their suffrage rights in 1934 and at that time women living in France, Italy and Switzerland didn't have these rights. In many countries only after Convention on the Political Rights of Women was accepted women could have the same suffrage rights with men and they had the right to work in public services. The international convention preventing women from all kinds of discrimination that Turkey signed is an agreement proving equality for women in politics, education and family life; shortly everywhere. All these conventions, legal regulations provided women with several opportunities in different job categories. Today, in many jobs in our country women could show their power and existence. Apart from this which made us proud it is also known that women who are successful in different jobs face with problems which haven't come to surface and haven't been written yet.

"*Being a woman*" still influences all the social relations of women despite the changing social, economic and cultural factors in Turkey. In this social structure, it is inevitable that women have marriage and household responsibilities. Working women's household responsibilities and their responsibilities at work require the effort and capability to achieve everything at the same time. That's why one can comment that in today's world women are similar to an army with only one soldier.

It is sad that in today's society women are judged by their genders as "*women who should be supported*" not by the fact that they are humans. I would like to congratulate everybody who has put an effort in organizing, editing this academic resource which can find solutions to women's problems by uniting different disciplines working in the field of women's studies and I wish you continued successful researches.

Prof.Dr.Seyhan TÜKEL

Vice- Rector

Başlarken...

Sayın Akademisyenler, Sayın Katılımcılar,
Çukurova Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezinin düzenlediği I. Uluslararası Çukurova Kadın Çalışmaları Kongre Programının konu başlıkları, Türkiye’de ve dünyada kadınların eğitimi, toplumsal yaşamdaki yerleri, sorumlulukları ve sorunları ile ilgili araştırılması, üzerinde düşünülmesi gereken bir dizi konuyu karşımıza çıkarmaktadır.

1924'te kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu - günümüz Türkçesiyle Eğitim Birliği Yasası- ile kız ve erkek öğrenciler aynı eğitim sistemi içine alınmış, 1926'da Medeni Kanun'un kabulüyle de Türkiye’de kadınlar birçok hak ve özgürlüğe kavuşmuştur. Medeni Kanun'da zaman içinde kadınların ihtiyaç ve istekleri doğrultusunda gerekli değişiklikler yapılmış, cinsler arası eşitlik anlayışına göre yeniden düzenlenmiştir.

Ülkemizde kadınların seçme ve seçilme hakkını aldıkları tarih 1934’tür. Aynı tarihlerde Fransa, İtalya, İsviçre gibi ülkelerde kadınlar bu hakka sahip değillerdi. Birçok ülkede, ancak 1954’te Birleşmiş Milletler Kadının Siyasal Hakları Sözleşmesinden sonra kadınların bütün seçimlerde erkeklerle eşit koşullarda oy kullanma, seçilme ve kamu hizmetlerine girme hakları düzenlendi. Türkiye’nin 1985’te imzaladığı kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesi ile ilgili Uluslararası sözleşme, kadınlara cinsiyet ayrımı gözetmeksizin siyasette, eğitimde, çalışma ve aile hayatında, kısaca her alanda eşitlik sağlayan bir sözleşmedir. Bütün bu sözleşmeler, yasal düzenlemeler, kadınların değişik meslek dallarında ilerlemelerine olanak vermiştir. Bugün ülkemizde pek çok meslek alanında, kadınlar varlıklarını, güçlerini göstermektedirler. Tablonun yüz ağartıcı bu yanının dışında değişik mesleklerde başarılı olan kadınların birçok yazılı olmayan sorunla karşılaştıkları da bilinen gerçeklerdendir.

Türkiye’de değişen sosyal, ekonomik ve kültürel etmenlere karşın, değişmeyen "kadın olma gerçeği", kadının tüm toplumsal ilişkilerini belirlemektedir. Çok güçlü ataerkil aile yapısı, cinsiyet ayrımını, kadın için geçerli kuralları ve rolleri oluşturmaktadır. Bu toplumsal yapıda, kadın için evlilik ve aile sorumlulukları vazgeçilmez bir öneme sahip olmaktadır. Çalışan kadının ailedeki sorumlulukları, çalışma alanındaki sorumlulukları ile birlikte bir insanın değil birden çok insanın yürütmesi gereken işleri tek başına üstlenme başarısını göstermesini gerektirmektedir. Tek kişilik ordu olarak çalışan kadın çıkmaktadır karşımıza.

Günümüzde, kadının insan olarak değil de kadın cinsiyeti ile değerlendirilip desteklenmesine hala ihtiyaç duyuluyor olması üzücüdür. Kadın çalışmaları yapan farklı disiplinleri bir araya getirerek Kadın sorunlarını ve nedenlerini tartışmak sorunlara çözüm üretebilecek hususların, önerilerin ortaya çıkarılacağına inandığım bu araştırma kitabının düzenlenmesinde emeği geçen herkesi kutlar, başarılı çalışmaların devamını dilerim.

Prof. Dr. Seyhan TÜKEL
Rektör Yardımcısı

Introduction

Although women's rights and gender equality have been accepted in both national and international society, it has not been implemented fully in daily life. Together with problems and their possible solutions women in social life is also among our priorities. Taking these into consideration, KADAUM has organized "The 1st International Çukurova Women's Studies Congress" between 9-11 April, 2015 and we have gathered some of the papers presented in this Congress to provide their permanence.

The fact that 180 applications were made for 20 topics shows us that there is an intense accumulation of knowledge to be shared. Also, the fact that our knowledge should be kept for future generations motivated us to publish the full articles in one book.

There were two more things that we realized during the Congress. One of them was that young researchers didn't have enough opportunities to present their studies and make their voices heard. Such kind of meetings and activities would serve the purpose providing the permanence and accumulation of knowledge. This book could contribute to this process. Another matter is that again especially the young researchers need a critical educational area to develop their skills. It is for that reason; the papers presented in the Congress were prepared for publication in the light of the critical comments of our referees.

The writers were requested to provide the full texts of the presentations which were presented in the Congress. These texts were edited by our editors before publication and the final drafts were confirmed by the writers. All opinions, comments and the contexts belong to the writers and no interference has been made.

I would like to thank all the researchers and colleagues that have contributed to this book with their immense effort and work in the field of women's studies.

Prof. Dr. Gülseren AĞRIDAĞ

Ç.U. Head of Women's Issues Research and Application Center

Sunuş

Kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği ulusal ve uluslararası toplumda kabul görmesine karşılık günlük yaşama yeterince yerleşmemiştir. Sorunların ve çözüm önerilerinin yanı sıra toplumsal yaşamda kadın etkinliğinin de araştırmalarla ortaya konulması önceliğini korumaktadır. Merkezimiz tarafından bu amaçla 9-11 Nisan 2015 de gerçekleştirilen ‘I. Uluslararası Çukurova Kadın Çalışmaları Kongresi’ içerisinde sunulan çalışmaların bir kısmını kalıcılığı sağlamak üzere bu kitap içinde topladık.

Kongreye 20 ana başlıkta 180 den fazla başvurunun olması kadın çalışmalarında ne kadar yoğun bilgi birikimi olduğu ve birikimlerin paylaşılmaya ihtiyacının olduğunun bir işareti olarak düşündürdü. Bu görüşten kalkarak paylaşılan bilgilerin kalıcılığın ve iletilmesinin sağlanması amacı ile çalışmaların tam metinlerinin bir kitapta toplanmasının yararlı olacağı düşüncesi bize ihtiyaç duyduğumuz motivasyonu sağladı.

Kongre sürecinde dikkatimizi çeken iki konu daha oldu. Biri genç araştırmacıların seslerini duyurmak ve çalışmalarını sunmaları için yeterince ortamın olmaması idi. Bu tür toplantı ve etkinliklerle duyulan ihtiyacın karşılanması ile bilgilerin kalıcılığının ve birikimin sağlanması gerekiyordu. Bu kitap ile bu sürece katkı verilebilirdi. Diğer konu ise yine özellikle genç araştırmacıların kendilerini geliştirmeleri için gereken eleştirel eğitim ortamına olan ihtiyaçtı. Bu nedenle Kongre sürecinde hakemler tarafından yapılan eleştiriler doğrultusunda yapılan sunumların yazılı olarak kalıcılığını sağlamak için tam metinlerin basılmasının gerçekleştirilmesi gereği idi.

Sunumu yapılan çalışmaların makale olarak yazılmış tam metinler yazarlarından istenildi. Gelen metinler kitap editörleri tarafından düzenlenerek basıma hazırlandı ve yazarlarının onaylarına sunuldu. Makalelerdeki görüş, yorum ve içerikler tümü ile yazarlara aittir ve bu konuda müdahalede bulunulmamıştır.

Kitabın oluşmasına çok yönlü kadın çalışmaları ile katkı veren araştırmacılara ve hazırlanmasına emek veren çalışma arkadaşlarıma çok teşekkürler ederim.

Prof. Dr. Gülseren AĞRIDAĞ

Ç.Ü. Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü

The 1st International Cukurova Women's Studies Congress Closing Statement

With the closure of the congress, we would like to share the decisions we have made thanks to the contribution of the presentations and proposals by the participants.

- Despite all the efforts and discussions, discrimination against women that has existed throughout the history still continues to be an issue.
- As a result of the recent insufficient changes that are not implemented adequately, there are still obstacles in front of women that do not allow them to be treated as equal individuals.
- The insufficient training women get and their economic dependence cause bigger problems.
- The ruling powers are continuing to focus on women bodies in their discourses and their policies do not go beyond defending and protecting women.
- All these reasons lead to an increase in the violence against women.
- Politicians being the prime decision makers, all the members of the society should be informed and educated about women's equal rights and their being individuals.
- All the views on women's rights based on religious and cultural foundations should be eliminated.
- Scientific studies and applications about women's rights should be supported financially and inwardly.
- The supporting policies on the visibility of women in the public space should be fulfilled for both men and women.
- Concerning the cases of sexual abuse against women mitigating factors and tolerance should be out of question and there should be no flexibility in law about sexual harassment against women.

As we have summarized briefly above, we would like to share with the public all these barriers in front of women's equal rights and suggestions about the solutions of this issue. Continuation of congresses like this is the wish of all the participants.

Participants of the 1st International Çukurova Women's Studies Congress

I.Uluslararası Çukurova Kadın Çalışmaları Kongresi Kapanış Bildirgesi

Kongrenin kapanması ile biz katılımcılar yapılan sunumlar tebliğler ve tartışmalar sonucunda vardığımız aşağıdaki şu kararları kamuoyu ile paylaşmak isteriz.

- Tarih boyunca yaşanan kadına karşı ayrımcılık tüm tartışma ve uğraşlara rağmen süregelmektedir.
- Eksik de olsa yasalarda yapılan değişikliklerin yaşama yeterince geçirilmemesi sonucu kadının eşit ve özel birey olması önündeki engeller devam etmektedir.
- Kadının aldığı eğitimin yetersizliği ve ekonomik bağımlılığı yaşanan sorunların büyümesine neden olmaktadır.
- Yönetici güçler kadın bedeni üzerinde yaptıkları söylemlere yaygın olarak devam etmekte ve politikaları kadını kollayıp, koruma bakımından öteye geçmemektedir.
- Bütün bu nedenler kadına yönelen şiddetin artarak sürmesine yol açmaktadır.
- Başta siyasi karar vericiler olmak üzere tüm toplumun kadının eşit ve özerk birey olması yönünde eğitilmesi ve dönüştürülmesi gerekmektedir.
- Kadın haklarının kullanımında kültürel ve dini gerekçelerle oluşturulmuş görüş ve engeller kaldırılmalıdır.
- Kadın sorunları ve çözümleri için yapılacak bilimsel çalışma ve uygulamalar maddi ve manevi olarak desteklenmelidir.
- Kadının kamusal yaşamda görünür olması için destekleme politikaları kadın ve erkek için ortaklaşa gerçekleştirilmelidir.
- Kadına yönelen cinsel taciz ve saldırılarda hiçbir nedenle ve hiçbir grupta tolerans ya da hafifletici nedenler ileri sürülerek hukuk esnetilmemelidir.

Kısaca özetlediğimiz kadın hakları önündeki bu engellerin ve çözüm önerilerinin kamuoyu ile paylaşırız.

Tüm katılımcıların dileği bu tür toplantıların süreklilik kazanarak devam etmesidir.

I.Uluslararası Çukurova Kadın Çalışmaları Kongresi Katılımcıları

Kamu Spotu Örneğinde Medyada Kadına Şiddetin Alınlanması

Reception of Violence against Woman on the Sample of Public Service Announcements

Nüket E. ERGEÇ¹, İbrahim ZATERİ²

¹Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Adana – Türkiye. nergec@gmail.com

²Arş. Gör., Çukurova Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Adana – Türkiye. ibrahimzateri@gmail.com

ÖZET: Bu çalışma, medyada sunulan mesajlardan kamu spotları bağlamında kadın ve şiddet mesajının içeriğinin incelenmesinden çok, televizyon ve çevrim içi araçlardaki iletilerin nasıl alındığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Feminist teorinin ve feminist araştırmacıların medya merkezli çalışmaları arasında alımlama çalışmaları önemli bir yere sahiptir. Hall (2005) “dolaşım ve alımlama, televizyonda ‘üretim süreci’ anlarıdır ve belli sayıda yapılan ve dolaylı olarak ‘geribesleme’ yoluyla, kendisi de üretim sürecine yeniden dahil edilir” der. Çalışmada, yöntem olarak Stuart Hall’ın kuramı ile uyumlu biçimde medya içeriğinin izleyiciler üzerinde bir alımlama çalışması gerçekleştirilmektedir. Alımlama analizi izleyiciyi homojen bir bütün olmaktan çok, birçok deneyimin bir araya gelişine oluşan bir farklılıklar zemini olarak kabul eder. İzleyiciyi temel alarak yapılan bu çalışmada amaçlı örneklem yöntemi ile kadını şiddetin temel öznesi olarak konumlandırması nedeniyle “8 Mart ve 8 Kadın” (2013) kamu spotu seçilmiştir. Bu çalışmada kadına yapılan şiddetin gerçek dünyada değil, kurgusal dünyada yüz yüze bırakıldığında izler kitlede oluşturduğu anlam ve medya üzerinden şiddetin yaygınlaştırılması incelenmiştir. Çalışmada veriler, iki ayrı odak grup çalışması aracılığıyla toplanmıştır. Her gruba kamu spotu izletilerek çalışmanın amacı kapsamında sorular yöneltilmiştir. Çalışmanın sonunda izler kitle tarafından kamu spotundaki şiddet temasının yarattığı anlamlara ulaşılmıştır. İki farklı homojen gruptan oluşan odak grupların aynı mesajla ilişkin alternatif okuma yapabildikleri gözlemlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Kadın, şiddet, alımlama analizi, kamu spotu

ABSTRACT: This study aims to reveal how messages in the television and online devices are perceived rather than investigating the content of messages regarding women and violence in the sense of Public Service Announcements (PSA) among many others in the media. Of all the media-based studies by feminist theory and feminist researchers, reception studies hold a prominent place. Hall (2005) states that “circulation and reception are moments of production process in television, and they are reintroduced into the production process through a number of structured and mediated feedback.” In this study, how the audience perceives the content of media has been examined via a method in accordance with Stuart Hall’s theory. Reception analysis considers the audience as a compilation of differences formed by plenty of experiences rather than regarding it as a homogenous whole. For this audience-based study, purposeful sampling was employed to select ‘8 March & 8 Women’ (2013) as the PSA to be examined due to the fact that it places women as the main object of violence. This research studies the meaning that violence against women—not in the real world, but in the fictional one—creates in the minds of viewers, and the dissemination of violence through use of media. Data collection has been realized with two separate focus group study. Each group was supposed to answer several questions in accordance with the aim of this study after watching the PSA. At the end of the research, meanings created in the minds of viewers by the theme of violence in the PSA were determined. Consisting two different homogenous groups, focus groups were identified to attribute different meanings to the same message.

Keywords: Woman, violence, reception analysis, PSA (public service announcement)

1. GİRİŞ

Dünyada her gün çeşitli ülkelerde kadınların şiddete maruz kalma durumu, kadın ve şiddet içerikli çalışmaların yapılma sebebini haklı kılıyor. Erkeklik ve şiddet, kadınlık ve mağdur arasındaki bağlantı birçok çalışmanın konusu olmuştur. Feminist çalışmalarda, medyada kadının nesneleştirilmesi sadece yaygın bir problem olmayıp kadına karşı şiddetin bir biçimi olarak görülmektedir. Gözlenen, kullanılan, istismar edilen ve dışlanan objeler olarak kadını yarattıkları söylemler yoluyla medya kanalları kişilerin insan olma özelliklerini göz ardı ederek kadın olma niteliklerini ön plana çıkarmaktadır. Bu kapsamda, bireysel faileri ve kurbanları suçlayarak, cinsiyet temelli şiddetin sosyolojik temelini ihmal eden ana akım medyanın şiddeti güçlendirdiği söylenebilir.

Cinsiyet temelli şiddet, medyadaki cinsiyet çalışmalarının önde gelen konularından birisidir. Medyada kadının nesneleştirilmesi, kadına karşı şiddetin dolaylı olarak söylemsel bir biçimdir. Bu nedenle, cinsiyet temelli şiddetin, medya üzerinden okunabilmesi için geniş bir bakış açısına ihtiyaç vardır. Alanda medyada görünen şiddet imgesi ile gerçek dünyadaki etkisi arasındaki nedenselliği ortaya koymaya çalışan deneysel çalışmalar bulunmaktadır (Mora, 2005; Gencel ve Binark, 2000; Keane 1998). Medyada cinsiyet temelli şiddetin incelenmesinde yapılan çalışmaların bir bölümü ise medya görüntülerinin içeriğinin analizidir. Genel bir çerçeve sunan bu tip çalışmalar, medya içeriğinde şiddetin biçimlerinden oluşan mesaj içeriklerinin dış dünya ile etkileşimden çok, görüntü ve metinlerin içerik ve anlamının incelendiği çalışmalarda görülür (Rhode, 1995). Belli dönemlerde

farklı medya alanlarında kaç şiddetin yer aldığı ve nasıl sunulduğuna ilişkin çalışmalar olup genel çerçeveyi ortaya koyar (MEDİZ, 2008). Gerbner ve arkadaşlarının (Gerbner vd., 1986) oluşturduğu yetiştirme (cultivation) kuramı medyaya maruz kalınması sonucu olabilecekler üzerinde durur. Medyanın ürettiği şiddetin yarattığı etkinin uzun vadeli olabileceği iddiası kuramın temelini oluşturur.

1970 yıllardan sonra medyanın sunduğu ortamlara paralel olarak ikinci dalga feminist çalışmalarda kadının medyada sunumu üzerine eleştiriler ve değerlendirmeler ile karşılaşılır. Bu çalışmalarda kadının kurban olarak medyada sunumu önemli görülür. Kadına şiddeti önlemek üzere çeşitli kampanyalar geliştirilir. Kampanyalarda temelinde kamuoyunun dikkatini şiddete çekmek yani farkındalık yaratmak, şiddeti çözümlenmesi gereken bir sorun olarak algılanmasını sağlayarak algının yönetilmesi ve konuya ilişkin bilinç yaratılması amaçlanır.

Modern teoriler, medya şiddetini belirleyebilecek genel bir teori üzerinde tartışır. Gerbner ve arkadaşları (1986) tarafından geliştirilen Yetiştirme kuramı medyaya maruz kalmanın olası potansiyel sonuçları üzerinde durur. Özellikle televizyonun ürettiği şiddet ve bunun yarattığı etkinin ekme yoluyla uzun yıllar sonrası ortaya çıkabileceği iddiası kuramın temelini oluşturur. Bu kuram, televizyon izleyicilerinin şiddet içerikli mesajlara uzun süre maruz kaldıklarında gerçek dünyada suçun öznesi olabileceğini iddia eder. En temel hipotezi, televizyonu çok seyredenler (az seyredenlere göre), televizyon dünyasının yaygın ve tekrarlanan mesajlarını yansıtan bir dünya algısına daha fazla sahiptir. Gerbner ve Gross (2014: 341) şiddet içeren televizyon programlarının kimin, neyi, ne zaman, nerede, niçin ve kime karşı, nasıl yapıldığının ayrıntıları verdiğini ve bu ayrıntıların korkuyu yarattığını, bunun da sosyal kaygı ve endişeyi doğurduğunu ileri sürerler. Yetiştirme teorisinin söz konusu bu hipotezi, korku ve şiddet üzerindeki araştırmalar için bir çerçeve sunar. Bu bakımdan yetiştirme kuramı, etki kuramları geleneğinde medya etkisinin uzun dönemli sonuçları üzerinde durur.

Kitle iletişim araçlarının etkilerinin güçlü olduğuna dair genel kabulün Birinci Dünya Savaşı sonrasında olduğu görülür. Biyolojik temelli bu kabulde insanların benzer uyarıcılar karşısında benzer tepkiler vereceği kabul edildi. Pasif izleyici görüşünün hakim olduğu bu yıllarda izleyicinin güçlü kitle iletişim araçlarının iletilerini olduğu gibi kabul ettiği görüşü yaygındı. Daha sonraki araştırmalar ise izleyicinin aktifliği üzerinde dururken, Gerbner ve arkadaşlarının şiddet karşısında açtığı yetiştirme kuramı ile bir paradoks oluşur. Gerbner ve arkadaşları medyada şiddetin kendisinden değil, şiddetin bir “portrayal”inden, yani “resmedilmesi”nden söz ederek bu sorunun bir anlamda üstesinden gelmişlerdir (Mutlu, 1997: s. 51). Böylelikle medya saydam bir aktarıcı kimliğinden kurtarılır.

Televizyon ve yeni medyadaki görüntüler, hikayeler ve imgeler sembolik bir çevre yaratır. Gerbner ve Gross’a göre sembolik sistem, üzerinde anlaşma sağlanacak veya anlaşmazlık çıkacak konu ve sorunların gündemini saptarken önemli bir rol oynamaktadır. En yaygın kuralları biçimlendirir ve toplumun egemen bakış açılarını kültive eder yani yetiştirir (Gerbner ve Gross, 2014: 345-346). İletişim alanında medyada yer alan şiddet ve şiddetin etkilerini açıklayan en önemli kuram Gerbner ve arkadaşlarının geliştirdiği “Yetiştirme Kuramı” olmuştur. Yetiştirme kuramında şiddet profili, televizyonun izleyicilerde uzun dönemde bir yetiştirme etkisi yaratan televizyon öğeleri ve sosyal gerçeklik temelinde göstergeler kümesi incelenir. Gerbner ve Gross'un (2014: 352-353) yapmış olduğu bir mesaj sistemi analizinde, örneklem haftalarında yayınlanan, hafta içi *prime time*'de ve hafta sonu tüm gün içindeki dramatik programlar, eğitilmiş analistler tarafından TV içeriğinin birçok boyutunda kodlanmıştır. Şiddeti uygulayan ile şiddete maruz kalanların (veya her ikisi de aynı anda söz konusu olabilir) örüntüleri ve izledikleri yollar, televizyon draması "dünyasında" yer alan farklı insan grupları için tehlike ve fırsatların diferansiyel aritmetiğini sağlar (Gerbner ve Gross, 2014: 360- 361). Dolayısıyla risk oranlarının değerlendirildiği Gerbner ve Gross'un çalışmalarına ait toplam verilerin, her şiddet uygulayan kadın ve erkek için kurban sonuçları hesaplanmıştır.

Gerbner'in gözlemlerine göre, yetiştirme etkileri daha uzun süre medyaya maruz kalınması sonucunda oluşur. Çok fazla televizyon izleyenlerin düşüncelerindeki değişiklikler izlemeyenlerinkiyile karşılaştırılarak televizyon aracılığı ile ortaya çıkan "yetiştirme değer farkı" elde edilmiştir. Bu yaklaşıma göre, televizyon her gün birkaç saatini onu izlemeye ayıran insanları yetiştirmektedir (Laughy, 2010: 47). Televizyonun bu yetiştirici gücü, etkilediği bireylerin gerçek dünyada bir anlamda yönlendirebilir. Bunun sonucu kişiler üzerinde bazı etkiler ortaya çıktığını iddia eden Gerbner, bu etkilerin en önemli yetiştirme etkisini duyarsızlaştırma olarak bildirirken temel problem gerçek dünyadan uzaklaşmadır. (Laughy, 2010: 48). Gerbner mesajlar aracılığıyla yaratılan bu yapay dünyada, kötü ve şiddetin sürekli tekrarlanması insanlar üzerinde olumsuz bir etki yaratırken, “kötü dünya sendromu” bu olumsuzluğun bir başka sonucu olarak ortaya çıkar. Bu

sendromda insanlar her şeyin kötü ve yanlış olduğunu düşünürken daha çok içine kapanır. Özetle, ne denli çok televizyon izlersen, dış dünyayı her köşe başında ayrı bir kötülük ve tehlikenin pusuya yattığı, suçun kol gezdiği, gettolaştırılmış bir yer olarak görme olasılığın da o denli çoktur. Neden mi? Yetiştirme kuramı, “Kötü Dünya Sendromu”nu yine televizyon içerik analizindeki yetiştirme değer farklarıyla eşleyerek açıklar.

Televizyonda şiddet ve bunun yaratacağı değişim gizil güç değildir. Ancak yerleşik düzenin güç ilişkilerini meşrulaştırmak için önemli bir araç olduğu söylenebilir. Televizyonun ya da daha genel çerçeveden medyanın yetiştirme gücü ve potansiyeli ihmal edilemez. Yeni medyanın yarattığı paylaşım alanları ise görüntülerin daha da çoğalmasına ve paylaşılmasına imkan yaratmaktadır.

Bu çalışmanın temel kuramı medya ve şiddet kavramlaştırmasının en iyi açıklayan teori olduğu düşüncesi ile Yetiştirme kuramı olmuştur. Bu kuramın çalışmada uygulaması ise alımlama analizi aracılığıyla olacaktır.

2. YÖNTEM

Çalışmanın temel amacı medya iletilerindeki şiddeti incelemek, alt amaç olarak kadına şiddet üzerine yer alan iletilerin alımlanması üzerine bulgulara ulaşmaktır. Bu kapsamda çalışmada, temel kaygısı toplumu bilgilendirmek ve bilinçlendirmek olan kamu spotu örneklem olarak ele alınmıştır. Bilindiği üzere kamu spotları, radyo ve televizyon kanalıyla hedef kitleye ulaşmak için çok yaygın biçimde kullanılan iletişim yöntemlerinden biridir. Kısa oldukları için yayıncılar tarafından tercih edilen ve genellikle 60, 30, 20 ya da 10 saniyelik olarak hazırlanan duyurularla kurumlar hedef kitleye çok şey söyleyebilmektedir (Peltekoğlu, 2012: 253-255).

Kadına, medya ve şiddet ekseninde bakmayı hedefleyen çalışma kapsamında amaçlı örneklem yoluyla “8 Mart ve 8 Kadın” (2013) kamu spotu örneklem olarak seçilmiştir. Bu kamu spotunun öznesi kadın sanatçılar olup, temel ikna yöntemi ise şiddet unsurları olmuştur. Bu kamu spotu, Zeytinburnu Belediyesi’nin, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı himayesinde hayata geçirdiği bir proje olup, proje çerçevesinde ünlü isimler öldürülen kadımlarla empati kurarak yaşadıkları şiddeti gösteren makyajla tasvir edilir. Kamu spotunda, öldürülen kadınların yaşadıkları şiddet, baş ve boyun bölgesine yapılan makyajla fiziksel olarak anlatılmaya çalışılmıştır. Fiziksel şiddeti tüm unsurları ile anlatan kamu spotunda hakim olan görüntü şiddet görüntüsüdür. “8 Mart ve 8 Kadın” kamu spotu kadına şiddete dikkat çekmek ve şiddeti önlemek amacıyla hazırlandığı iddiasını içermektedir. Gerbner’in belirttiği gibi, TV ekranındaki şiddet temsillerinin "şiddet değil, şiddetle ilgili mesajlar" olduğunu bilsek de, medyadaki şiddet sorununu (Hall, 2005; 89) inceleyecek olan bu çalışmada, yöntem olarak alımlama analizi kullanılacaktır.

Livingstone (2003) göre, medya içeriklerinin anlamı bir yorumlama meselesidir ve medyaya maruz kalmanın sonuçları sosyal bağlama bağlı olarak değişir. Alımlama analizinde veri toplama tekniklerinin en önemlisi odak grup çalışmalarıdır. Özügürlü (2003) feminist bakış açısında odak gruplarda oluşan sinerjinin, kadınların yaşadıkları benzer deneyimleri ortaya çıkarmasında önemli rol oynadığını söyler. Alımlama analizinin temeli Stuart Hall (2005) tarafından atılır. Medyada birçok mesaja maruz kalan izleyicinin aktif olduğunu varsayan Hall’a göre izleyiciler tarafından mesajın açılımı kodlama ve kodaçımı süreçleri ile gerçekleşir. Bu karmaşık iletişim sürecinde Hall, eleştirel paradigma çerçevesinde yürütülen çalışmalara ‘izleyici alımlamasını’ dahil ederek yalnızca mesaj iletimi üzerinde yoğunlaşan anlayışı ortadan kaldırmış ve mesajın izler kitleye ulaştıktan sonraki aşamalarını dikkate almıştır. (Hall 2003, s. 309’ dan aktaran Şeker ve Şimşek 2012, s. 114).

İzleyici araştırmaları içerisinde geliştirilen alımlama analizi, izleyicinin medyanın içeriğini nasıl ve hangi biçimlerde algıladığı, bu anlamda izleyiciler arasında ne gibi farklılıklar olduğu sorularını yanıtlamaya dönük bir çözümleme biçimidir. Bu çözümleme tekniğinde her veri önemlidir. Burada izleyiciyle görüşmelerde alınan her veriye önem verilir, her veri değerlendirme kapsamına alınır. İzleyici görüşmelerinden çıkan veriler metinlerdeki ileti çözümlemeleriyle birlikte de ele alınabilir. Ayrıca görüşme yapılan izleyicinin içerisinde yer aldığı sosyo-kültürel durum, kişilik özellikleri, psikolojik yapısı vb. de bu çözümleme tekniğinin veri toplama alanı içerisinde yer alır. (Rosengren 2000, s. 22’ den aktaran Güngör, 2011, s.111). Alımlama analizinde araştırmacı yalnızca izleyici analizi yapmakla yetinmez, aynı zamanda metin analizi de yapar (Güngör, 2011, s.111).

Şiddete dikkat çekmek için yapılan kamu spotunun izleyiciler üzerindeki anlamını çözebilmek, izler kitle tarafından değerlendirilmesini ortaya çıkarmak ve aynı zamanda şiddet temasını

işleyen bu yayın içeriğinin şiddet temasının yarattığı anlamları ve kadına yönelik şiddeti yeniden üretme potansiyelini ortaya koyabilmek için temel analiz yöntemlerinden birisi alımlama analizidir. Bu analizin en önemli veri toplama tekniği ise odak grup çalışmasıdır. Odak grup çalışmaları, grup tartışmaları yoluyla araştırmacılar ortak düşünce, görüş, ideoloji vb. gibi konuları daha rahat açıklığa kavuşturabilmektedirler. Küçük gruplarla yapılan ve biçimsel olmayan bu görüşme tekniği niteliksel bir yöntemdir. Bu veri toplama tekniğinin mantığı, pek çok öznel anlamlandırmanın sosyal ortama bağlı olarak yansıdığından, bunların ancak grup tartışmaları yoluyla saptanabileceğidir.

Araştırmada kolayda olması ve medya üzerine eğitim almaları nedeniyle Çukurova Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo-Televizyon ve Sinema Bölümü öğrencileri katılımcı olarak belirlenmiştir. Katılımcılar kadın ve erkek olarak iki ayrı homojen odak grup olarak belirlenmiştir. Elde edilen sonuçların araştırma kapsamında cinsiyet temelinde karşılaştırılması yapılmıştır. Sorulara geçilmeden önce katılımcılara “Bu toplantı kadın ve şiddet kapsamında seçilen kamu spotuna ilişkin görüşlerini almak üzere düzenlenmiştir...” diye başlayan araştırmanın amacı, tekniği ve katılımcılardan beklenenle ilgili kısa bir sunum yapılmış, bilimsel etiği sağlamak için Gönüllü katılım formu dağıtılmıştır. Katılımcıların bu formları okuyup, imzalaması istenmiş ve araştırma sürecine ilişkin gönüllü kabulleri alınmıştır. Daha sonra katılımcılardan kendilerini tanıtmaları istenmiş ve kimliklerini anonimleştirmek için kadınlardan oluşan odak grubun yakalarına K1, K2, K3, K4, K5, K6, erkeklerden oluşan odak gruba E1, E2, E3, E4, E5, E6 kartları takılmıştır. Kişilerin isimlerinin kullanılmaması kendilerinden bağımsız olmalarını sağlayarak rahat bir ortam yaratmıştır. Görüşme süresince konuşmalar ses kaydına alınacağı belirtilmiş ve çalışmanın belgelenmesi için kamera çekimine izin vermeleri istenmiştir. Onaylarından sonra görüşme başlamış ve görüşmenin moderatörlüğü Doç. Dr. Nüket E. Ergeç tarafından yapılmış ve önceden hazırlanan sorular görüşme kapsamında katılımcılara yöneltmiştir. Bu sorular kamu spotunun izler kitle üzerindeki etkisini ortaya çıkarmaya yönelik olarak hazırlanmıştır. Katılımcılara kamu spotu izletildikten sonra aşağıdaki sorular sorulmuştur.

- 1- Bu kamu spotunda hangi unsurlar dikkatinizi çekti?
- 2- Bu projeyi başarılı buluyor musunuz?
- 3- Kamu spotu size kadına şiddet uygulanmaması gerektiğini düşündürdü mü? (erkek odak gruba)
- 4- Kamu spotundaki şiddet size ne düşündürdü? (kadın odak gruba)
- 5- Oynayan oyuncularını samimi buldunuz mu?
- 6- Kadının şiddet unsuru ile özdeşleştirilmesi sizi rahatsız etti mi?
- 7- Sizce kadına şiddet karşıtı kampanya nasıl olmalı? Hangi unsurları içermeli? Ya da hangi unsurları içermemeli?

Odak grup yoluyla kadın şiddetinin kurgusal dünyada izler kitlenin alımlamasını belirlemek istenen bu çalışmanın amacı izler kitlenin değerlendirmesini yani alımlamasını ortaya çıkarmaktır.

3. BULGULAR

Bu çalışmada kadın ve şiddet merkezindeki kamu spotuna ilişkin alımlama analizi Gerbner’in yetiştirme kuramı ve Stuart Hall’ın alımlama ve mesajın yeniden sürece dahil edilmesi teorik temelinde gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların kamu spotunu izledikten sonra mesaja ilişkin inşa ettikleri anlamları, kişilerin toplumsal arka planlarının bir yansıması olarak kabulü temel varsayımı olan bu çalışmada izleyicilerinin mesajı alımlaması incelenmiştir.

Çalışmada gerçekleştirilen iki odak grup yoluyla edinilen bulgular şu şekilde özetlenebilir;

1. Odak grup, 18-23 yaş arasında Radyo-Televizyon ve Sinema Bölümünün 6 (altı) kadın öğrencisidir. Lisans düzeyi öğrencileri olan katılımcıların medya okurluğuna ilişkin aldıkları dersler nedeniyle belli bir bilinç düzeyi oluşturdukları düşünülmektedir.

Katılımcılar “8 Mart, 8 Kadın” kamu spotunda gördükleri en önemli şeyin şiddet olduğunu ifade ettiler. “Bu kamu spotunda hangi unsurlar dikkatinizi çekti?” sorusuna kadın katılımcılar öldürülen kadınların nasıl öldürüldüklerini gördük cevabını vermişlerdir. Kadınlar kadının şiddetin ögesi olarak gösterildiğini şiddetin şiddetle anlatıldığını ifade etmişlerdir. Ayrıca görsel unsur yanında ses ögesinde ağlayan bebek sesi duyduklarını bu da kadının anne vasfını ortaya çıkartmanın amaçlandığını belirtmişlerdir. Bu kamu spotundaki unsurların fiziksel şiddete dikkat çekmesinden genel olarak katılımcılar rahatsızlık duyduklarını belirtmişlerdir.

“K6: bu fiziksel şiddeti görüyoruz, tamam çok etkiliyor, tüylerimiz diken diken oluyor ama esas oradaki gözlere bakmak lazım. O korku zaten fiziksel şiddetten değil, onun arkasında sığınan bir çok şey var yani yine fiziksel tamam şu an ortada (kamu spotlarının izletildiği projeksiyon perdesini işaret ederek) ama bunun öncesindeki korku daha başka, daha korkunç bir şey var zaten daha korkunç olmasaydı buraya kadar gelmezdi diye düşünüyorum”

K5 ise şiddetin sadece fiziksel anlatımından rahatsız olmasını toplumun şiddet algısı düzeyini eleştirerek cevaplamıştır. Katılımcılar “Kamu spotundaki şiddet size ne düşündürdü?” sorusuna genel olarak bizi şaşırtmadı ya da etkilemedi cevabın vermişlerdir. Ayrıca bu kamu spotunun şiddeti normalleştireceği yorumunu yapan katılımcılar şiddetin şiddete maruz kalanlar üzerinden anlatıldığı oysa şiddeti yapanlardan bahsedilmesi gerektiği yorumunu yapmışlardır. Katılımcılar bu görüntüleri hep gördüklerini şiddetten uzaklaştırmak için daha sembolik şeyler kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir.

“K5: Bir de bir süre sonra artık insanlarda normalleşme oluyor. Bence bu da bu tür kamu spotlarından dolayı oluşuyor. Zaten kamu spotlarını televizyonlarda da daha önceden izlemiştik. Ama fazla aklımızda kalmamıştı ve hani sırf yapılsın diye yapılmış. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü sırf hani kamu spotumuz olsun diye yapılmış gibi geliyor bana.”

Hedef kitlenin kadın olmayıp, bu şiddeti gerçekleştiren ve çocuklar olduğunun hiç göz önüne alınmadığı eleştirisi de katılımcıların tartışma ortamında ifade ettikleri bir diğer konu olduğu gözlemlenmiştir.

“K2: Bunu mesela bir çocuk da görebilir kamu spotu olduğu için televizyonda yayınlanacaktır. Çocuğa artık böyle şeyler çok normal gelecek... Diyecek ki bugün benim için normal, normaldi, televizyonda yayınlanıyordu. Demek ki güzel bir şey, iyi bir şey olarak da görüp bunu aynı şekilde uygulayabilir. Çünkü çocuğa bunu ne kadar anlatabilirsin.”

Katılımcılar kamu spotunun dikkat çekmesi açısından oynayan oyuncuların önemli bulduklarını ve samimi olduklarını gözlemlediklerini söylemişlerdir. Kadınlar gününde bir kutlama yapılması beklenirken şiddet gören kadınların gösterilmesinin anlamsız bulduklarını belirten katılımcılar kadını zayıf ve güçsüz gösteren bu kamu spotunu yersiz ve anlamsız bulduklarını ifade etmişlerdir. Kadını şiddet olmadan göstermenin bir yolunun bulunması gerektiğini belirten katılımcılar şiddet olmadan daha güçlü biçimde kadınları anlatmanın bir yolunun olması gerektiğini de vurgulamışlardır. Katılımcıları en çok rahatsız eden şeyin şiddetin şiddeti gören üzerinden, mağdur kadınlar üzerinden anlatılması olduğu gözlemlenmiştir. Kadınlar, kadınları bu biçimde göstermenin sadece şiddeti normalleştirdiğini, kadın güçsüzlüğünü ve ezilmişliğini düşündürdüğü konusunda hem fikir olmuşlardır.

Kadına şiddet konusunda empati kurulmadığı yorumunun da yapıldığı odak grup görüşmesinde kadının güzel ve hayatın içinde gösterilmesi gerektiğini düşündüklerini söylemişlerdir.

“K4: Yani bir şey gösterilmek isteniyorsa bu kamu spotu ya da başka bir şey, empati kurdurularak böyle bir şey yapılabilir... cinsiyetçi söylemleri üzerine alarak empati kurdurulabilir...”

Bu kamu spotunda izleyenlerin şiddeti göreceklerini, şiddetin itici yönünü görüp, biz şiddet yapmayalım demeyeceklerini belirten kadın katılımcılar, kamu spotunun etkileyici ama rahatsız edici bulduklarını söylemişlerdir. Kamu spotunun sadece şiddete dikkat çektiğini söyleyen katılımcılar bu kamu spotunun şiddeti yeniden şiddetle hatırlatılmasını doğru bulmadıklarını ifade etmişlerdir.

2. Odak Grup, yaşları 20-27 aralığında değişen toplam altı (6) erkekten oluşmaktadır. Katılımcıların tümü Radyo-Televizyon ve Sinema Bölümü öğrencileridir. “8 Mart, 8 Kadın” kamu spotunda erkeklerin en çok dikkatini çeken erkek egemenliğinin kadın üzerinde uyguladığı şiddet unsuru olmuştur. Fiziksel şiddetin fazlasıyla dikkat çektiğini söyleyen erkek katılımcı grup aynı zamanda psikolojik şiddetin de görüldüğünü belirtmişlerdir.

“E5: Aslında erkek egemenliğinin baskın bir toplum olduğunu hepimiz ön görebiliriz. Bunda da kadının nasıl fiziksel baskı ve psikolojik baskı altında kaldığının gösterildiğini düşünüyorum.”

2. Odak grup erkek katılımcıları ses unsuru olarak kullanılan çığlık atan bebek sesini ise hiç duymamışlardır. Kadınlardan oluşan 1. Odak grubun tersine şiddetin unsuru olan fiziksel şiddetin tüm detayları erkeklerden oluşan odak grup tarafından betimsel biçimde açıklanmıştır. Şiddetin normalleştirildiğinin ifade edildiği 2. odak gruptaki katılımcılar şiddete ilişkin düşünceleri;

“E5: Aslında kötü olan bunları burada görmüş olmamız değil, normal hayatta da bunlara rastlıyor olabilmemiz ki bunların örneklerini birçok sokakta da görebiliyoruz. Birçok kadını bu

şekilde gördüğümüzde bir şey yapmadan önünden geçip gidebiliyoruz. O yüzden biraz daha insan olmayı denemeliyiz”

“E2: Bizim burada izlediğimiz şey farklı bir dünya değil. Bunu yapan da, bizde bunu biliyoruz yani yanlış bir şey olduğunu. O yüzden bu kamu spotu, bize bunu yapmamamız gerektiğini göstermek için değil bence... Bunlar zaten bilindik şeyler.”

Genel olarak 2. Odak grup katılımcıları şiddetin zaten çeşitli biçimlerde medyada yer aldığını aslında bu kamu spotunun yeni bir şey söylemediğini ifade etmişlerdir. Katılımcılar görüşme sürecinde kamu spotunda kullanılan ve makyaj ile şiddeti anlatan kadınları samimi bulmamışlardır. Şiddet gören bir kadın gördüklerinde aslında erkeği de gördüklerini ifade eden erkek katılımcılardan oluşan 2. Odak grup katılımcıları bundan utandıklarını ifade etmişlerdir.

“E6: Yapılan şiddeti erkeğin uyguladığını, tahmini şiddeti yapanın erkek olduğunu biliyoruz ve ister istemez bu sonuç olarak bizde utanç duygusu uyandırıyor bir erkek olduğumuz için.”

2. odak grup katılımcıları, fiziksel şiddet gören bir kadın gördüklerinde ya da böyle bir imge ile karşılaştıklarında bu sonucu yaratanın erkek olduğunu düşündüklerini ifade ederken aslında şiddeti kimsenin hak etmediğini ve bu görüntülerde sadece kadını kullanılıyor olmasından rahatsızlık duyduklarını ifade ettiler. Şiddet görüntülerinde cinsiyetçi söylemin doğru olmadığını belirten katılımcılar her türlü şiddet içeriği ile medyada ve gerçek hayatta karşılaştıklarını şiddetin bir insanlık meselesi olduğu üzerinde durmuşlardır.

Şiddeti önlemek için yapılacak kamu spotunda şiddeti uygulayanın ön plana çıkarılması ve bu insanın acizliğinin vurgulanması gerektiğini belirten katılımcılar şiddeti yaratanın psikolojisinin ve yanlışının üzerinde durulması gerektiğini vurgulamışlardır. Böyle yapılırsa şiddete kayıtsız kalmayacağı ve bakış açısının değişebileceği önerisini getirmişlerdir. Eğitimsiz insanlar için bu tür kamu spotlarının faydalı olabileceği üzerine tartışan grupta iki ayrı bakış açısı olduğu gözlemlenir. Bir kısım katılımcı şiddet görüntülerini izleyen eğitimsiz kişilerin şiddetin kötü olduğunu düşünebileceğini savunurken, diğer bir grup ise şiddeti şiddetle anlatmanın acizlik olduğunu ve şiddetle eğitim arasında bir bağ kurulamayacağını ifade etmişlerdir. 2. Odak grup kamu spotunun kısmen faydalı olabileceği sonucuna varmışlardır.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Çalışmada toplam 12 kişiden oluşan iki ayrı odak grup gerçekleştirilmiştir. İki odak grup cinsiyet temelinde ayrılarak homojen bir dağılımla oluşturulmuştur. Yaşları 18-27 arasında değişen 6 erkek ve 6 kadından oluşan araştırma grubunda kadın ve erkeğin şiddet olgusuna bakışının nasıl algılandığı ortaya çıkarılmak istenmiştir. “8 Mart 8 Kadın” kamu spotuna ilişkin izleyici değerlendirme sonucunda, kamu spotunda sadece kadının kullanılması, şiddeti uygulayana yer verilmemesi, gerçek hayat hikayelerinin kullanılmaması, fiziksel şiddet unsurlarının ileri boyutlarda kullanılması, kadın ve şiddet arasında özdeşlik kullanılması, şiddet konusuna farklı bir bakış açısı getirmemesi ve şiddeti şiddetle anlatması nedeniyle başarısız bulunmuştur. Yine kamu spotunda gerçekçi makyajın kullanılması, oyuncuların empati kurabildiklerinin düşünülmesi, vicdana bir şekilde dokunarak üzüntü yaratabilmesi kapsamında kısmen de olsa başarılı bulunmuştur. Ancak bu kamu spotunun çocukların izleyebileceği düşünülmemesi eleştirilmiş ve şiddetin normalleşmesi sürecini pekiştiren bir kamu spotu olduğu düşünülmüştür.

Çalışmanın odak grup görüşmelerinden çıkan temel sonuç, şiddetin sadece kadın sorunu olmadığı, insanlık sorunu vurgusu olduğudur. Kadın katılımcılar kadının şiddetle bir arada anlatılmasından, kadını zayıf ve güçsüz gösterilmesinden rahatsız olduklarını ve sadece fiziksel şiddetin ön plana çıkmasını eleştirmişlerdir. Erkek katılımcılar ise şiddet olan her yerde aslında erkeği gördüklerini ve bundan utandıklarını ifade etmişlerdir. Şiddetin sebebi ve sonucunu hakim erkek egemen toplum olduğunu ve bunu çözebilmek için kadın ve erkeğin birlikte yol alması gerektiği ifade edilmiştir. Kadın katılımcılar kadın kimliğinden çok insan olarak bir kimliğe sahip olduklarını kadın ya da anne kimliği verilerek kalıplara sokulduklarını ve sonrasında da şiddet unsurunun mağdurları olarak gösterildiklerini belirtmişlerdir.

Çalışmanın diğer bir sonucu aynı kamu spotuna kadın ve erkeğin farklı bakış açılarında baktıklarının bulgulanmasıdır. Kadın katılımcılar kamu spotunda sadece mağdurların gösterildiğini oysa şiddet uygulayanların da görülmesi gerektiğini belirtirken erkek katılımcılar ise her şiddet görüntüsü altında erkekleri zaten gördüklerini ve bundan rahatsız olduklarını belirtmişlerdir. Kadın

katılımcılar anne kimliğinin kamu spotunda vurgulandığını belirtirken, erkek katılımcılar bundan hiç söz etmemişlerdir. Her iki odak grup katılımcıları ise şiddetin sürekli zaten bir biçimde gösterildiğini, ne kadar abartılırsa abartılsın şiddetin çekiciliğini yitirdiğini ve bunun gerçek dünyada normalleştirme sonucunu yarattığını ifade etmişlerdir. Kamu spotunda gösterilen şiddet unsurları her iki grubu da şaşırtmadığı gibi kamu spotunun çabası anlamsız bulduklarını ifade etmişlerdir.

Genel olarak değerlendirme yapıldığında kamu spotu şiddet uygulayanları şiddetten vazgeçirmemekte ya da şiddetin kötü bir şey olduğu anlatılmamakta, kullanılan her şiddet içerikli unsur şiddeti biraz daha normalleştirmektedir. İki farklı homojen gruptan oluşan odak grupların ise aynı mesaja ilişkin alternatif okumalar yapabildikleri görülmüştür.

5. KAYNAKLAR

- Gencil-Bek, M. ve Binark, M. (2000). *Medyada Kadın*. Ankara: Ankara Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi.
- Gerbner, G & Gross, L. (2014). *Televizyonla Yaşamak: Şiddet profili. Medyaya Karşı*. İstanbul: Ayrıntı, ss. 333-374.
- Gerbner, G., et. all. (1986). Living with Television: The Dynamics of the Cultivation Process. *Perspectives on Media Effects*. (Ed: J. Bryant ve D. Zillmann). NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Güngör, N. (2011). *İletişim: Kuramlar ve Yaklaşımlar*. Ankara: Siyasal
- Hall, S. (2006). Encoding / Decoding. *Culture, Media, Language*. (Ed: S. Hall, D. Hobson, A. Lowe, P. Willis). Birmingham: Routledge ss.128.
- Hall, S. (2005). Kodlama, Kodaçımama. *Medya ve İzleyici Bitmeyen Tartışma*. (Ed: Ş. Yavuz). Ankara: Vadi, ss. 85-98.
- Keane, J. (1998). *Şiddetin Uzun Yüzyılı*, (Çev: B. Peker), Ankara: Dost.
- Laughy, D. (2010). *Medya Çalışmaları Teoriler ve Yaklaşımlar*. (Çev: A. Toprak). İstanbul: Kalkedon yay.
- Livingstone, S. (2003) Media Audiences, Interpreters and Users. *Curse Notes*. Available at: <http://eprints.lse.ac.uk/2654>
- Mora, N. (2005) Kitle İletişim Araçlarında Yeniden Üretilen Cinsiyetçilik ve Toplumda Yansıması. *International Journal of Human Communication*. Vol 2., No 1.
- Mutlu, E. (1997). Televizyon, Çocuklar ve Şiddet. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi*, (4), 41-77.
- Özüğür, M. (2003). Sosyal Araştırma ve Yöntem Okumaları Ders Notları, AÜ SBF.
- Peltekoğlu, F. B. (2012). *Halkla İlişkiler Nedir?* İstanbul: Beta
- Rhode, Deborah L. (1995). “Media Images: Feminist Issues”. *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 20(3): 685-710.
- Sancar, S. (2013). *Erkeklik: İmkansız İktidar Ailede, Piyasada ve Sokakta Erkekler*. İstanbul:Metis yay.
- Şeker, T. ve Şimşek, F. (2012). *Kodlama-Kodaçımı Bağlamında Muhteşem Yüzyıl Dizisinin Lise Öğrencileri Üzerindeki Etkilerine Yönelik Alımlama Analizi*. Selçuk İletişim, 7(2), 111-120.
- İnternet Kaynakları:**
- MEDİZ. (2008). Kadınların Temsil Biçimleri Araştırması: http://www.bianet.org/files/doc_files/000/000/015/original/mediz_rapor_0806.doc (Erişim tarihi: 10.01.2015)
- “8 Mart 8 Kadın” projesi kamu spotu: https://www.youtube.com/results?search_query=8+mart+8+kad%C4%B1n (Erişim tarihi: 12.01.2015)